

СТАНОВИЩЕ

от

ДОЦ. Д-Р МИГЛЕНА ИЛИЕВА БАЛЧЕВА-ЕНЕВА, Д.М.

**МУ „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ – Варна
Заместник Декан на Факултет по дентална медицина
Ръководител УС „Орална патология, дентална алергология и
физиотерапия“
към Катедра „Консервативно зъболечение и орална патология“**

**Член на научно жури съгласно Заповед № Р-109-247/09.06.2021 г. на
Ректора на Медицински университет – Варна**

относно дисертационен труд на тема

**„Сравняване на методи за лечение на хронични периапикални
възпалителни заболявания“**

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт

Професионално направление: 7.2. Дентална медицина

Докторска програма: Терапевтична стоматология

Автор на дисертационния труд: Деница Георгиева Занева-Христова

Форма на докторантурата: редовна форма

**Катедра: „Консервативно зъболечение и орална патология“, Факултет по
дентална медицина, МУ – Варна**

Научен ръководител: Доц. Д-р Цветелина Борисова-Папанчева, д.м.

ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА И ДОКТОРАНТА

Представеният на електронен носител комплект материали е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитието на академичния състав в МУ – Варна и включва:

1. Заповед № Р-109-446/16.07.2018 г. за зачисляване;
2. Европейски формат на автобиография с подпис на докторанта;
3. Копие от диплома за завършено висше образование с образователно-квалификационна степен „Магистър“;
4. Протоколи от проведени изпити за докторски минимум – по специалността и английски език;
5. Препис-извлечение от протокол №81/19.05.2021 г. от заседанието на КС с положително решение за готовност за защита;
6. Заповед № Р-109-247/09.06.2021 г. за отчисляване с право на защита;
7. Списък с публикациите, свързани с темата на дисертационния труд, с подпис на докторанта и копия на същите публикации;
8. Декларации;
9. Дисертационен труд;
10. Автореферат.

Биографични данни на докторанта

Д-р Деница Георгиева Занева-Христова е родена на 08.05.1991 г. в град Варна. През 2010 г. завършва средното си образование в МГ „Д-р Петър Берон“ – Варна, а през 2016 г. се дипломира като магистър – лекар по дентална медицина в МУ – Варна (диплома №003846). От 01.10.2016 г. д-р Занева-Христова работи като асистент в катедра „Консервативно зъболечение и орална патология” при ФДМ, МУ – Варна. Участва в преподаването по предклиника и клиника на Консервативно зъболечение на български и английски език.

АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Характеристика на структурата на дисертационния труд

Дисертационният труд на д-р Занева-Христова е структуриран според изискванията на Правилника за развитието на академичния състав в МУ – Варна. Състои се от 185 стандартни страници и е онагледен с 46 таблици, 96 фигури и 5

приложения. Библиографската справка съдържа 199 литературни източника, от които 6 на кирилица и 193 на латиница; 119 от тях са от последните 10 години.

Актуалност на темата

Ендодонтското лечение на периапикални възпалителни заболявания и до днес е предизвикателство. То изисква добро познаване на анатомията на корено-каналната система, на различните терапевтични методи и използвани материали, асептична работа и адекватна триизмерна obturation. Във всеки един от тези аспекти могат да възникнат проблеми, като основните от тях произтичат от избора на лечебен метод (едноетапен или многоетапен), възможността за осигуряване на трайната редуция на микробното число в инфектираните канали и справяне с постоперативната чувствителност.

Ето защо такъв дисертационен труд, представящ и съпоставящ предимствата и недостатъците на различните терапевтични методи и използваните при тях съвременни материали, е актуален, а изводите от него могат да са от полза за денталната общност в България.

Литературен обзор

Въведението е кратко и стегнато и ни насочва към проблема. **Литературният обзор** представя наличната съвременна информация по избраната тема (60% от литературните източници са от последните 10 години), като акцентите са върху лечението на хронични периодонтити по едноетапен и многоетапен метод, медикаментите използвани при тях и съпоставка на двата подхода. Допълва се с описание на микробиологичното изследване като метод както за доказване на патогенна флора, така и за оценка на ефективността на прилаганите при лечението медикаменти. Специално внимание се обръща на постоперативната болка и контрола на оздравителния процес. Анализът на обзора насочва към нерешените проблеми по отношение на избора на лечебен метод и материали.

Цел и задачи

Целта на разработката е да се съпоставят методите за лечение на хронични периодонтити и да се сравни и изследва ефективността на различните материали, използвани за лечението им. За постигането ѝ са поставени 5 задачи, които са напълно достатъчни.

Материали и методи

Собствените проучвания д-р Занева извършва върху 2 таргетни групи – лекари по дентална медицина и пациенти с хроничен апикален периодонтит. 80 дентални медика попълват анкета, чиито въпроси касаят избора на лечебен метод и медикаменти, изолацията на оперативното поле, иригационния протокол, техниката и материалите за запълване, продължителността на проследяване на лекуваните зъби. Включените в проучването пациенти са 71, разделени в 4 възрастови групи. Анкетното проучване, проведено сред тях, акцентира върху болковата симптоматика в 5 различни интервала след ендодонтското лечение, а клиничното изследване се състои в провеждане и проследяване на резултатите на ендодонтско лечение на зъби с хроничен апикален периодонтит по едноетапен (31 пациента) или двуетапен метод (40 пациента) с използване на различни медикаментозни вложки.

За изпълнението на поставените задачи е използвана разнообразна апаратура – рентгенографска техника (Planmeca ProMax 2D S3, Planmeca ProMax 3D Max, Planmeca ProX), специализирани апарати (апекслокатор NSK IrexII, ултразвуков активатор Ultra X, пещ Soft-Core Heater), софтуер (PS CS5 EXTENDED).

Резултатите са обработени с помощта на специализиран пакет IBM SPSS Statistics 20 и са представени в графичен и табличен вид.

Смятам, че материалът по задачите е достатъчен, а методиките са прецизно подбрани.

Резултати и обсъждане

Д-р Занева установява по **първа задача**, че преобладават лекарите по дентална медицина, които прилагат многоетапен метод за лечение на асимптоматичните апикални периодонтити (83,75%), а най-често използваната медикаментозна вложка е на основата на калциев хидроксид. Повечето денталните медици прилагат адекватен иригационен протокол и проследяват резултата от лечението до втората година. Факт, който може да компрометира лечението, е лошата изолация – малко колеги използват кофердам.

Анкетното проучване сред пациентите сочи, че е голям дялът на тези, които изпитват болка след ендодонтското лечение, като това е по-скоро късно усложнение. Болката следва по-често след многоетапния метод на лечение. Тези данни съответстват на информацията от подобни проучвания.

Резултатите по **втора задача** показват, че при едноетапния метод на лечение болката не е често усложнение – тя е регистрирана основно при мъже и отшумява до 48 часа след запълване на кореновите канали. Най-често изолираният микроорганизъм е *Enterococcus faecalis*, а правилната обработка на ендодонтското пространство го елиминира в 97% от случаите. При проследяване се установява 95% успеваемост на лечението.

По **трета задача** се установява, че при многоетапен метод на лечение с прилагане на медикаментозна вложка от калциев хидроксид се наблюдава постоперативна чувствителност при болшинството от пациентите – дяловете на мъжете и жените са почти еднакви, но при мъжете по-често болката персистира. Изолираните микроорганизми се елиминират напълно и рентгенографското проследяване показва значителна редукция на периапикалната лезия. Тези данни са съпоставими с резултатите от подобни проучвания.

Резултатите по **четвърта задача** показват, че при многоетапен метод на лечение без междинна вложка рядко се наблюдава постоперативна чувствителност и липсва реинфектиране на кореновите канали. Недостатък е незадоволителната редукция на периапикалните изменения.

По **пета задача** д-р Занева установява, че обогатеният с хлорхексидин иригационен протокол при многоетапен метод на лечение води до задоволителен оздравителен процес в периапикалната зона и липса на постоперативна чувствителност.

Изводи

Направените 12 извода са логично следствие от получените резултати. Те са изложени с научна точност.

Приноси

Д-р Занева разделя приносите на научната си разработка в две групи – с потвърдителен и оригинален характер. Смятам, че тази формулировка може да бъде приета.

Оценка на публикациите по дисертационния труд

Резултати от проведеното проучване са популяризирани чрез 2 конгресни участия и 3 публикации. На всички публикации д-р Занева е първи автор, а на две от тях и самостоятелен. Това доказва, че изследванията са лично дело.

Автореферат

Авторефератът от 68 страници е представен в подходящия обем, изискуем по правилата заложи в Правилника за развитие на академичния състав на МУ – Варна. Той е правилно структуриран, добре онагледен и отговаря на отделните дялове на разработката.

Критични бележки

Като цяло д-р Занева се е съобразила със забележките и предложенията, отправени от членовете на катедрата по време на вътрешната защита. Няколко са нещата, които не ми допадат – в литературния обзор не се вижда личния стил на докторанта при представянето на информацията; изводите не са стегнато представени, а по-скоро описателно; не е следван един модел на описване на източниците в библиографската справка.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Д-р Деница Георгиева Занева-Христова, докторант и асистент към катедра „Консервативно зъболечение и орална патология” на ФДМ – Варна е предоставила за становище завършен дисертационен труд, със значими за практиката резултати.

Дисертационният труд отговаря на качествените и количествените критерии за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“, заложи в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в МУ – Варна.

Това ми дава основание за положителна оценка и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на д-р Деница Георгиева Занева-Христова.

Варна

17.08.2021 г.

Изготвил становище:

(доц. д-р Миглена Илиева Балчева-Енева, д.м.)

